

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A gazdasági partnerségi egyezmények hatásai a legkülső régiókra (karibi térség)

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2010/C 347/04)

Előadó: **Hervé COUPEAU**

2009. február 26-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

A gazdasági partnerségi egyezmények hatásai a legkülső régiókra (karibi térség).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2010. február 2-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2010. február 17–18-án tartott, 460. plenáris ülésén (a 2010. február 17-i ülésnapon) egyhangúlag elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A 2008. október 15-án a karibi térségben fekvő AKCS-államok ⁽¹⁾ fórumának 15 tagállama ⁽²⁾ és az EU között aláírt gazdasági partnerségi megállapodás alkalmazási köre igen széles. Ugyanakkor számos olyan tényező van, amelyet bár említ a gazdasági és partnerségi megállapodás, mégis akadályozza a regionális integrációt, a fenntartható fejlődést, valamint a Cariforum és a legkülső régiók közötti együttműködés célkitűzéseit. Noha a legkülső régiók régi hagyományokra tekinthetnek vissza Európában, földrajzi, történelmi, kulturális és gazdasági szempontból a Cariforum államaihoz kötődnek. Stratégiai elhelyezkedésük következtében tartós kereskedelmi kapcsolatokat tudnak kialakítani a szomszédos szigetekkel; ezáltal ők az első olyan európai régiók, amelyekre a gazdasági partnerségi megállapodás vonatkozik.

1.2 Az EGSZB figyelembe veszi a tárgyalások összetettségét, a lehetséges kockázatokat, és azokat a lehetőségeket, amelyeket partnerségi megállapodás a Cariforum államai, a legkülső régiók és általánosabb értelemben az EU számára felvet.

1.3 Az EGSZB határozottan javasolja, hogy minden, az EU és a Cariforum közötti gazdasági partnerségi megállapodással kapcsolatos megbeszélésbe vonják be a legkülső régiók helyi önkormányzatait. Noha a legkülső régiók a Cariforum-államokkal ellentétben egyben Amerikában fekvő francia megyék is, mégis jelentősen hozzájárulhatnak egy valódi regionális integráció létrehozásához.

1.4 Az EGSZB megítélése szerint ugyanilyen fontos, hogy még inkább integrálják a legkülső régiók civil szervezeteit és helyi önkormányzatait a megállapodás végrehajtását célzó megbeszélésekbe és a különféle nyomkövetési bizottságokba. Ez lehetővé tenné a gazdasági partnerségi megállapodás központi elemét képező regionális integráció megvalósítását.

1.5 A Cariforum-államoknak a világgazdaságba való fokozatos integrációja nem valósítható meg a közlekedéssel kapcsolatos nehézségek (infrastruktúra, közlekedési eszközök) felszámolása nélkül. Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy a közlekedés kérdését helyezze tágabb összefüggésbe, és foglalkozzon behatóbban a Cariforum-államok és a legkülső régiók által közösen előterjesztett konkrét megoldásokkal.

1.6 A karibi térség kereskedelmi kapcsolatainak előmozdítása érdekében az EGSZB azt javasolja az érdekelt feleknek, hogy helyezték kilátásba a vámok előrehozott csökkentését a legkülső régiók és a Cariforum-államok között.

1.7 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy a gazdasági partnerségi megállapodás kellő figyelmet fordít egy az egészségügyi és növény-egészségügyi intézkedéseket szabályozó áttekinthető eljárás kidolgozására. Az EGSZB mindazonáltal javasolja, hogy az egészségügyi és növény-egészségügyi intézkedéseknek a régióközi kereskedelem megkönnyítését célzó végrehajtásáért felelős hatóságban juttassanak helyet a legkülső régióknak, és vonják be őket a kétoldalú intézkedésekre hatást gyakorló tárgyalásokba. Ezen túlmenően az EGSZB azt is javasolja, hogy a „legkülső régió” elnevezés legyen ezen régiók sajátja. Ez elősegítené, hogy termékeik megkülönböztetett figyelmet kapjanak minőségük és az EK előírásainak tiszteletben tartása következtében.

1.8 Az EGSZB határozottan ajánlja, hogy a legkülső régiók halászati zónáinak és akvakultúrájának igazgatását egyeztessék a Cariforum-államokkal.

1.9 Az EGSZB végezetül javasolja a szolgáltatások jobb strukturálását annak érdekében, hogy valódi karibi idegenforgalom alakulhasson ki.

1.10 Az EGSZB figyelemmel kíséri a környezetvédelmi és szociális szempontoknak a megállapodásba való integrálását, és elvárható tőle, hogy előrettekintő vízióval rendelkezzen a térség egészéről.

(1) Az AKCS-országok közé azok az afrikai, karibi és csendes-óceáni államok tartoznak, amelyek 1975-ben aláírták a loméi, majd 2000-ben a cotonoui megállapodást.

(2) 2009. december 11-én Haiti is csatlakozott a megállapodáshoz.

2. Bevezetés és általános megjegyzések

2.1 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 349. és 355. cikke elismeri a legkülső régiók sajátos jellegét. Az Európai Bizottság 1986-ban létrehozott egy a legkülső régiókkal foglalkozó szolgálatközi csoportot, melynek feladata az volt, hogy hangolja össze az e régiókat célzó közösségi fellépéseket, és lépjen fel összekötőként a nemzeti és regionális hatóságok felé. 1989 óta e régiókra egyedi közösségi program irányul, amelynek célja a társadalmi-gazdasági intézkedések támogatása az Európai Unió többi részével való nagyobb fokú konvergencia érdekében.

2.2 Az EU–Cariforum gazdasági partnerségi megállapodás 239. cikke figyelembe veszi a karibi térségben fekvő legkülső régióknak (Martinique és Guadeloupe) a Cariforum államaihoz való földrajzi közelségét: „e régiók és a CARIFORUM-államok közötti gazdasági és társadalmi kapcsolatok megerősítése céljából a felek törekednek arra, hogy kifejezetten elősegítsék az együttműködést az e megállapodásban szabályozott valamennyi területen, és megkönnyítsék az áruk és szolgáltatások kereskedelmét, támogassák a befektetéseket, valamint ösztönözzék a közlekedési és kommunikációs kapcsolatokat a legkülső régiók és a CARIFORUM-államok között.” A Cariforum-államok és a legkülső régiók együttes részvétele a gazdasági partnerségi megállapodás alkalmazási körébe eső területeken zajló meghatározott keretprogramokban és fellépésekben szintén megerősítést nyer a fenti cikkben.

2.2.1 Az EGSZB hangsúlyozni kívánja a karibi térségben található „tengerentúli holland területek” – Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint-Maarten és Aruba szigete – jelentőségét. Ezek a szigetek európai szempontból a „tengerentúli országok és területek” kategóriájába tartoznak, ami jogilag megkülönbözteti őket a karibi térség legkülső régióitól. Az EGSZB azonban kötelességének érzi kiemelni, hogy a gazdasági partnerségi megállapodásban előirányzott regionális integráció csak akkor valósulhat meg, ha nagyobb mértékben figyelembe vesszük az EU-tagállamokhoz (Hollandia, Egyesült Királyság, Franciaország) tartozó területeket.

2.3 Az EGSZB szükségesnek tartotta megvizsgálni, hogy milyen gazdasági és társadalmi hatást gyakorolt ez a megállapodás a karibi térségre és különösen a legkülső régiókra. A cél annak meghatározása, hogy az áruk, a szolgáltatások, az együttműködés és a jó gazdasági kormányzás regionális integrációja érdekében – akár rövid-, akár hosszú távon – a kereskedelemhez kapcsolódó területek (verseny, befektetés, szellemi tulajdon) segítségével tett erőfeszítések mennyire hatékonyak.

2.4 **A tágabb értelemben vett regionális integráció (A legkülső régiókra vonatkozó európai stratégia)** a gazdasági együttműködési megállapodás egyik jelentős célkitűzése, de ugyanakkor a legkülső régiók regionális integrálásának egyik célja is. Ugyanakkor a megállapodás bizonyos tényezői hátrányosan befolyásolják egyrészt a regionális integrációt, másrészt a gazdasági partnerségi megállapodás hatékonyságát.

2.4.1 A legkülső régiók regionális és általános tanácsaival folytatott konzultációk hiánya a gazdasági partnerségi megállapodás

tárgyalási keretei között a karibi térségben minimálisra csökkentette szerepüket. A regionális tanácsok a legkülső régiók offenzív és defenzív ágazataiban ⁽³⁾ szakértelemmel rendelkeznek, és a regionális irányítóbizottságoknak köszönhetően bármikor készek beszámolni az általuk végzett tanulmányok eredményéről; a francia kormány kezdeményezésére létrejött tengerentúli területek értekezlete másrésről több tényezővel is választ tud adni a gazdasági partnerségi megállapodás kihívásaira. Ezen túlmenően ezek az intézmények a földrajzi és kulturális közelség okán már számos kapcsolatot tartanak fenn a Cariforum-államokkal.

2.4.2 Az, hogy a legkülső régiók nem vesznek részt a Cariforum–EK kereskedelmi és fejlesztési bizottságban, a Cariforum–EK parlamenti bizottságban és legfőképpen a Cariforum–EK konzultatív bizottságban, csökkenti a befolyásukat az Európai Unión belül. Az EGSZB ezért javasolja, hogy a legkülső régiók civil társadalmában ténykedőket, valamint az ottani helyi önkormányzatok képviselőit integrálják a fent említett nyomkövetési, vagy adott esetben parlamenti bizottságokba.

2.4.3 A legkülső régiók civil társadalmá nap mint nap szembe-sül az abból fakadó problémákkal, hogy a karibi országokkal folytatott kereskedelmi kapcsolatokat számos tényező akadályozza (az infrastruktúra, a kvóták, az ún. „negatív jegyzékek”). Ezért a konzultációkból való kihagyásuk árt a Cariforum-államok civil társadalmával folytatott közvetlen párbeszédnek.

2.4.4 Az EGSZB arra ösztönzi az érintett feleket, hogy mozdítsák elő a legkülső régiók megfigyelőként való belépését a regionális karibi intézményekbe, például a Cariforumba vagy az OECS-be. ⁽⁴⁾ Valójában számos, a karibi régióra vonatkozó döntést ezek az intézmények hoznak meg, és mivel a legkülső régiók még megfigyelőként sem vesznek részt bennük, egy valódi regionális beilleszkedés nem valósulhat meg.

2.5 Közlekedés

2.5.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az áruk és szolgáltatások liberalizációjához a közlekedési módok és az infrastruktúra kiigazítására is szükség van. A karibi térség nem rendelkezik elegendő közlekedési eszközzel. Igaz, hogy két légitársaság és két tengeri hajózási társaság biztosítja a személyszállítást a szigetek között. Ezek azonban nem biztosítanak rendszeres járatokat, és az áruszállítás sem biztosított. Annak ellenére, hogy 275,6 millió eurót különítettek el kifejezetten a legkülső régiók (Guadeloupe, Martinique és Francia Guyana) számára a földrajzi elhelyezkedésükből fakadó többletköltségek kompenzálására, a karibi térségben fekvő legkülső régiók teherszállítási gondokkal küzdenek az igen magas költségek miatt, és annak következtében, hogy a kabotázásra vonatkozó európai jogi szabályozás nem veszi figyelembe a szigetek sajátosságait.

⁽³⁾ A legkülső régiók konzultatív bizottságai meghatároztak néhány olyan ágazatot, amelyben jelentős piaci részesedéssel bírnak, és amelyek kulcsfontosságú szerepet játszanak gazdaságaikban (érzékeny ágazatok), valamint más, olyan ágazatokat, amelyek veszélyeztetettek, és az EU segítsége nélkül igen rövid idő alatt akár el is tűnhetnek (defenzív ágazatok).

⁽⁴⁾ A Kelet-karibi Államok Szervezete: kilenc karibi államot csoportosító regionális szervezet.

2.5.2 E nehézségek áthidalása érdekében mind a legkülső régiók, mind a Cariforum-államok teherhajók vagy kompok használatát vette fontolóra. A szükséges pénzügyi források hiányában azonban ezeket a projekteket nem tudták megvalósítani.

2.5.3 A gazdasági partnerségi megállapodás 37. cikke a közlekedést a mezőgazdaságra és halászatra vonatkozó fejezetben tárgyalja, de nem tesz javaslatot konkrét megoldásokra, annak ellenére, hogy a legkülső régiók és a Cariforum-államok már közös megoldásokat vetítettek előre.

2.5.4 Az EFA következő programjának keretei között célszerű lenne létrehozni egy ambiciózus strukturális politikát, melynek célja az lenne, hogy a karibi térség egésze számára a szigeti régiók sajátosságaihoz igazított közlekedési rendszert biztosítson.

2.6 **A polgári és kereskedelmi jogviták rendezése** említésre sem kerül a gazdasági partnerségi megállapodásban. Arra az esetre, ha egy a Cariforum államaiból és egy a legkülső régiókból származó vállalat között jogvita alakulna ki, nincs egyetlen jogi rendelkezés sem, amely a joghatósági összeütközés vagy a kollíziós szabályok feloldását, vagy a végrehajthatóságra vonatkozó eljárásokat szabályozná. A megállapodás kizárólag a gazdasági partnerségi megállapodás értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos viták rendezésére kínál megoldást. Mindeközben a gazdasági partnerségi megállapodás keretei között célszerű volna olyan jogi lehetőségeket előírni, amelyek a megállapodás szintjén rendezik a kérdéseket.

3. Részletes megjegyzések – A karibi térség elemzése

3.1 Mezőgazdaság

3.1.1 **A banántermesztés** a karibi térség gazdasági tevékenységének jelentős részét teszi ki, és a legkülső régiók anyagi forrásainak egyik alapvető elemét képezi. Az ágazat több mint 10 000 embert foglalkoztat, és a banánexport Guadeloupe-on az Európai Unióba irányuló export 14 %-át, Martinique-en pedig a 24 %-át teszi ki. A legkülső régiókban a banán jelentős gazdasági és társadalmi súllyal bír. Az Európai Unió mindig is tudatában volt a banántermesztés stratégiai jelentőségének: az Európai Bizottság által 2007. augusztus 22-én jóváhagyott POSEI támogatási program 129,1 millió euró összegű éves pénzügyi keretet különített el a szóban forgó legkülső régiók számára. Ennek ellenére ez a támogatás messze nem tűnik elegendőnek, mivel az éghajlati körülményekhez kapcsolódó problémákon túl a legkülső régiókból származó banán piacát veszélyezteti a dollárövezetből származó banán, amely a piac liberalizálása óta az EU banánpiacának 73,4 %-át teszi ki (az ODEADOM⁽⁵⁾ adatai szerint). 2009. december 15-én ráadásul az EU megállapodást írt alá a latin-amerikai banántermesztő államokkal, melynek célja, hogy 2017-re a banánra vonatkozó vámot a tonnánként 176 euróról 114 euróra csökkentse. Ez a legkülső régiók és egyes Cariforum-államok helyzetét még bizonytalanabbá teszi.

3.1.1.1 A banán a többi Cariforum-állam számára is különös jelentőséggel bír. A Dominikai Köztársaságban például a banán önmagában a GDP 18 %-áért és a munkaerő 28 %-áért felel. A

banánágazat válsága nem csak a legkülső régiókra gyakorol kedvezőtlen hatást, Saint Luciában például az 1990-ben nyilvántartott 10 000 banántermelővel szemben napjainkban csupán 2 000 banántermelő található.

3.1.1.2 Az EGSZB megítélése szerint hasznos lenne egy olyan karibi térségi szakmai szervezet létrehozása, melynek célja az lenne, hogy az EU jelentősebb szerepet játsszon a karibi térségben természetesen banán kereskedelmében. Ez azért is fontos lenne, mert egyes Cariforum-államok (Saint Lucia, a Dominikai Köztársaság stb.) más olyan országokba (pl. Kanadába) is szállítanak banánt, amelyek az Európai Unióéhoz hasonló egészségügyi és nyomonkövethetőségi előírásokkal rendelkeznek.

3.1.2 **Cukornád – rum:** a cukornád-ágazat szintén igen fontos szerepet tölt be a legkülső régiók gazdaságában; Guadeloupe-on a hasznosított mezőgazdasági területek 32 %-án, Martinique-en az ilyen területek 13 %-án folyik cukornádtermesztés, több mint 6 500 teljes munkaidős munkavállaló foglalkoztatásával. A cukortermelés a 2006–2007-es idényben Martinique-en 5 849 tonnát, Guadeloupe-on 80 210 tonnát tett ki. A rumtermelés Martinique-en 79 352 hl⁽⁶⁾ tiszta szeszt, míg Guadeloupe-on 74 524 hl tiszta szeszt tett ki, ami a legkülső régiókon kívüli kereskedelem tekintetében nem elhanyagolható stratégiai jelentőséggel bír.

3.1.3 Figyelemmel a szóban forgó legkülső régiók termékeny talajára, a **zöldség- és gyümölcstermesztés** olyan terület, amelynek kihasználtsága nem elégséges. Ugyanakkor a legkülső régiók mezőgazdasági termelésük diverzifikációja mellett döntöttek. 2006-ban Guadeloupe 17 218 tonna, Martinique pedig 8 666 tonna gyümölcsöt termesztett. Ugyanebben az évben a zöldségtermesztés szintje Guadeloupe-on 43 950 tonna, Martinique-en pedig 37 892 tonna volt. Ezen kívül Guadeloupe fűszer- és parfümnövények, kávé, kakaó és gyógynövények termesztésével is foglalkozik (a megművelt területek mérete 179 ha), míg Martinique elsősorban az ananásztermesztésre és néhány fűszernövény termesztésére összpontosít (a megművelt területek mérete 105 ha). Ennek a mezőgazdasági ágazatnak tehát van jövője, amennyiben ezek a legkülső régiók bővíteni kívánják a karibi országokkal folytatott kereskedelmüket, mind a mezőgazdasági termékek regionális és nemzetközi kereskedelme, mind a kutatás-fejlesztés tekintetében.

3.1.3.1 Erre a diverzifikációra a belső élelmiszer-szükségletek teljes kielégítése (önellátás) miatt volt szükség, mivel a legkülső régiók mezőgazdaságát túlnyomórészt az exportcélú banán- és cukornádültetvények jellemzik. 2008-ban például a sertéshús importja 10 %-kal növekedett Martinique, és 68,2 %-kal Guadeloupe régióban. Ezenkívül a zöldségfélék teszik ki Guadeloupe régióban az importált friss termékek 67 %-át. Az önellátás biztosítása érdekében a legkülső régiók mezőgazdasági termelői a közelmúltban olyan szakmaközi szervezeteket alakítottak ki, amelyek – a mezőgazdasági termények feldolgozói és a beszállítókön keresztül egészen a forgalmazókig – a termelői ágazat összes szereplőjét összefogják. Így a termelési lánc minden eleme képviselve van, továbbá mindegyik tag fontos szerepet tölt be a szakmaközi döntéshozatali folyamatban.⁽⁷⁾ Ez a jogi rendszer azonban nem létezik a szomszédos szigeteken, és ez a szervezetségi hiány hátrányosan érinti a legkülső régiókkal folytatott mezőgazdasági kereskedelmüket.

⁽⁶⁾ hektoliter.

⁽⁷⁾ Az IGUAFLHOR Guadeloupe régió zöldség- gyümölcs- és növénytermesztési szakmaközi szervezete.

⁽⁵⁾ A tengerentúli megyék mezőgazdaságának fejlesztéséért felelős francia hivatal.

3.1.4 A legkülső régiók és a Cariforum államai közötti, mezőgazdasági terményekkel folytatott kereskedelem előtt álló akadályok

3.1.4.1 A mezőgazdaság a régió központi létfenntartási és fejlődési eszköze, tehát a legkülső régiók számára defenzív ágazat. A régiók előtt álló legnagyobb gondot az élelmiszerbiztonsága, az infrastruktúrák és a regionális kereskedelmet korlátozó vámjogok hiánya, valamint a szociális védelem jelenti.

3.1.4.2 Élelmiszer-biztonsági szempontból a Cariforum-államok olyan gyümölcs- és zöldségtermesztést folytatnak, amely nem felel teljes egészében az európai jogszabályoknak. Bár a HACCP⁽⁸⁾ módszereit használják, termelésük nem teljesíti az európai jogszabályokban előírt normákat. Ez annál is inkább kényes kérdés, mivel a legkülső régiókban bizonyos, a Cariforum-államokban nagy mennyiségben fellelhető termékekből hiány van.

3.1.4.3 A gazdasági partnerségi megállapodás 40. cikke előírja, hogy az élelmiszer-biztonság területén a felek olyan helyzetekben, amelyek „súlyos nehézségeket okoznak vagy okozhatnak”, alkalmazhatják a védzáradék rendelkezéseit. Azonban a legkülső régiók számára esetleg nehéz lehet ehhez a lehetőséghez rövid határidőn belül hozzáférni. Ezenkívül a megállapodás állat-, növény- és közegészségügyi (ÁNK) rendelkezései⁽⁹⁾ szerint a régiókn belül ÁNK-normákat kell felállítani a WTO normáinak megfelelően, hogy az ÁNK-intézkedések egyenértékűségét elismerő kétoldalú egyezmények révén a rendelkezéseket intézkedéseket össze lehessen hangolni az EU-ban hatályosakkal. Azonban a legkülső régiók, amelyeknek kötelező az európai jogszabályok betartása, továbbra sem élvezhetik az „RUP” megjelölés előnyeit mezőgazdasági és tengeri halászati termékeiken, annak ellenére, hogy azt már az EGSZB,⁽¹⁰⁾ a helyi önkormányzatok,⁽¹¹⁾ és az Európai Parlament képviselői⁽¹²⁾ is számos alkalommal kérték. Végezetül pedig a legkülső régiók nem kaptak helyet az ÁNK-intézkedéseknek a régióközi kereskedelem megkönnyítését célzó végrehajtásáért felelős hatóságban sem, és a kétoldalú megállapodásokra hatást gyakorló tárgyalásokba sem vonták be őket.

3.1.4.4 Az EGSZB tehát a gazdasági partnerségi megállapodáshoz hasonlóan szeretné bővíteni a piaci értékesítési kapacitásokat „a Cariforum-államok közötti és a partnerekkel folytatott tranzakciókhoz, és tervbe vehető megoldásokat [szeretne] találni a piaci értékesítési és a közlekedési infrastruktúrák javítására” (43. cikk 2. pont b) alpont). A megállapodás továbbá leszögezi, hogy a finanszírozási és az együttműködési lehetőségek meghatározása a termelők és a tárgyaló felek számára egyaránt nagyszabású célkitűzés a mezőgazdaság és a halászat terén.

⁽⁸⁾ *Hazard Analysis and Critical Control Point* [Kockázatelemzés és kritikus ellenőrzési pont]: mezőgazdasági és élelmiszeripari területen használt, amerikai eredetű önellenőrzési rendszer, amely hét alapelve épül. Olyan rendszer tehát, amellyel meghatározhatók, kiértékelhetők és elháríthatók a jelentős élelmiszer-biztonsági veszélyforrások. A rendszer egyes európai jogszabályokban benne van (93/43/EGK irányelv az élelmiszer-higiéniáról), másokból hiányzik (178/2002/EK rendelet).

⁽⁹⁾ A gazdasági partnerségi megállapodás 52. cikkétől kezdődő rész.

⁽¹⁰⁾ HL C 111., 2008.8.19., 72. o.

⁽¹¹⁾ A tengerentúlon mindenütt.

⁽¹²⁾ Például Madeleine Degrandmaison EP-képviselő.

3.1.4.5 Bizonyos, a legkülső régiókból származó feldolgozott termékek (lekvár, kávé stb.) „negatív jegyzékekre” kerültek (azaz vámkötelesnek minősülnek) egyes más karibi országokban, ami megnehezíti eladásukat ezekben az országokban. A gazdasági partnerségi megállapodás 9. és utána következő, a vámról szóló cikkei ellenére, és tekintettel a legkülső régiók különleges helyzetére a karibi térségben, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 349. és 355. cikkében meghatározott sajátosságokra, az EGSZB azt ajánlja az érintett feleknek, hogy vegyék tervbe a vámtarifák jövőbeli csökkentését a legkülső régiók és a Cariforum-államok között, hogy ezzel is javítsák a köztük lévő kereskedelmi kapcsolatokat a karibi övezetben.

3.2 Halászat

3.2.1 A halászat terén még nagy előrelépésekre van szükség, mivel kezdetben nem sikerült megállapodni arról, hogy a halászat külön megállapodás tárgyát képezze-e, vagy építsék be egy gazdasági partnerségi megállapodásba. Az Európai Közösség nem volt hajlandó a regionális halászat kérdését külön megállapodásként kezelni, és inkább a halászati engedélyekről szóló kétoldalú megállapodások megkötése mellett foglalt állást.

3.2.2 A gazdasági partnerségi megállapodás 43. cikke 2. bekezdésének e) pontja előírja, hogy segítséget kell nyújtani a Cariforum érintett szereplőinek, hogy megfelelhessenek a halakra és a halászati termékekre vonatkozó hatályos országos, regionális, illetve nemzetközi technikai, egészségügyi, illetve minőségi követelményeknek.

3.2.3 Az Európai Unió a közös halászati politika (KHP) révén a halászat hosszú távú kezelését tűzte ki célul. A KHP-ban az elővigyázatosság elve az uralkodó szempont a vízi élővilág védelme és megőrzése érdekében, valamint azért, hogy a halászati tevékenység minél kevesebb zavart okozzon a tengeri ökoszisztémák működésében. A karibi övezet egészében azonban más a helyzet, mivel a legkülső régiókra továbbra is igen szigorú jogszabályok vonatkoznak (teljes halászati tilalom alá eső övezetek, a langusztta, a vívócsiga és a tengeri sünn halászatára vonatkozó rendeletek, a halak csoportosulásának mesterséges előidézése érdekében kialakított eszközök⁽¹³⁾ stb.), amelyek hatálya alól a Cariforum többi országa viszont mentes. A halászat kezelése minden tagállamnak a saját felelősségi körébe tartozik, ez azonban nem veszi figyelembe a karibi övezet sajátosságait, ahol emiatt a nyílt tengeri halászat hátrányokat szenved.

3.2.4 Az EGSZB azt javasolja, hogy a Karibi-öbölben a halászatot a Cariforum-államokkal megállapodva kellene kezelni.

3.3 Akvakultúra

3.3.1 A karibi-térségben a halászat különösen a part menti fajokat érinti: a vívócsigát (nagy méretű csigafaj), amelynek húsa számos helyi ételnek hozzávalója), a csíkos sügért, a langusztát, a csattogóhalakat, valamint a korallszirteken élő sok más fajt. A mélytengeri élővilág kiaknázása csak a nyílt tengeri halászhajók alacsony száma és a trópusi vizekkel kapcsolatos hiányosságok miatt kezdődhetett meg.

⁽¹³⁾ Lásd az EU Belügyi Főigazgatóságának feljegyzését a Martinique régióban történő halászatról – 2007. január.

3.3.2 Az idegenforgalmi ágazatnak köszönhetően az utóbbi években a helyi piacok kereslete megnőtt. Ehhez még hozzáadódik az amerikai és európai piacokra irányuló export ösztönzése, amely túlhalasztatot eredményezett, és ennek hosszú távon az lesz a következménye, hogy a térségben mindenütt jelentősen csökkenni fognak a halászati erőforrások.

3.3.3 Ma a karibi övezet szinte minden országa importál tengeri termékeket. A bőség miatt mindeddig nem volt érdemes halakat tenyészteni, és a térség országainak többségében alig van hagyománya a haltenyésztésnek. Továbbá a haltenyésztés világszintű növekedése ellenére a karibi térségben alig emelkedett a vízi állatok tenyésztésének mértéke.

3.3.4 Csupán a 2000-es évektől kezdve tapasztalható az akvakultúra egyértelmű javulása. 2004-ben így Martinique víziállat-tenyésztése meghaladta a 97 tonnát (10 tonna folyami rák, 12 tonna kakashal, illetve 75 tonna árnyékhal).

3.3.5 A legkülső régióknak juttatott víziállat-tenyésztési segítők elsősorban a regionális önkormányzatoktól és a HOPE-től⁽¹⁴⁾ származnak. Ez a támogatás azonban nem tűnik elegendőnek a karibi térség bizonyos országainak jelentős fejlettségi szintjéhez képest (Jamaicában 2002-ben a FAO szerint 6 000 tonnára volt becsülhető a termelés), valamint azért sem, mert a legkülső régiók még a segély mellett is Venezuelából, az Európai Unióból és bizonyos ázsiai országokból származó tengeri termékek importjára szorulnak.

3.3.6 Az EGSZB erősen ajánlja, hogy a víziállat-tenyésztés fejlesztését a karibi övezet egészében olyan eszközökkel kellene elősegíteni, mint az EFA és az EMVA.

3.4 Idegenforgalom

3.4.1 A turizmus fontos bevételi forrás a legkülső régiók számára. A karibi övezet lépéselőnyvel indul. Az idegenforgalom szempontjából a karibi természeti környezet a világ semelyik másik térségéhez sem hasonlítható. Földrajzi elhelyezkedése is egyedülálló, emiatt a világ egyik legjelentősebb turisztikai piacává vált. Ezenkívül – ha a világ idegenforgalmi piacát tekintjük – az Atlanti-óceán két partjának idegenforgalmi termékei új, magasabb színvonalat meghatározó normákat állítottak fel a karibi övezetbe látogató turisták igényeinek teljesítésére.

3.4.2 Azonban az EGSZB kötelességének érzi, hogy kiemelje a meglévő idegenforgalmi infrastruktúrákkal kapcsolatos eltéréseket a legkülső régiók és a többi karibi állam között: ez utóbbiak a tömeges turizmust vették célba az igények szélesebb skálájának kielégítésével (hajós körutazás, vitorlázás és vízisportok, illetve – kisebb mértékben – ökoturizmus), míg a legkülső régiók kénytelenek a kínálatot egy idegenforgalmi rés piacra szabni, amely főleg idényjellegű, és elsősorban franciául beszélő turistákat céloz. Ez az eltérés a Cariforum-államokban dolgozók bizonyos mértékű szociális létbizonytalansága miatt keletkezhetett.

3.4.3 Az EGSZB továbbá szeretné hangsúlyozni, hogy a szigetek közötti turizmus eléggé korlátozott. A hajós körutazásoktól eltekintve ugyanis úgy tűnik, hogy csak két légitársaság és két

hajózási társaság biztosítja a közlekedést a Karib-szigetek között. Ezenkívül ha egy Cariforum-országban lakó polgár a szomszédos legkülső régióba kíván látogatni, vízumkérelmet kell beadnia, és több hónap is eltelhet, amíg az útját meg tudja valósítani. Ez a két elem együttesen szab korlátot az idegenforgalomnak és a regionális kereskedelmi kapcsolatoknak egyaránt.

3.4.4 Az EGSZB örömmel állapítja meg, hogy a gazdasági partnerségi megállapodás ügyelt az idegenforgalmi szolgáltatásokra, és szabályokat fektetett le ezekkel kapcsolatban, mégpedig a versenyellenes gyakorlatok megakadályozása, a kkv-k, a minőségi és környezetvédelmi normák, az együttműködés és a technikai segítségnyújtás terén. Azonban egyetlen rendelkezés sem említ „karibi turizmust” – különösen a legkülső régiók vonatkozásában –, és a megállapodás csupán a fizikai személyek szakmai célú ideiglenes tartózkodását veszi számba.

3.4.5 Az ENSZ titkárságának meghatározása⁽¹⁵⁾ szerinti karibi térség 250 millió lakost számlál, és csak a Karib-szigetek lakosainak száma 41 millió. Viszont ugyanezt a térséget a szigetek közötti összeköttetési nehézségekkel küzdő övezetként is emlegetik, ami nem kedvez a regionális turizmusnak. Következésképpen a tágabb értelemben vett karibi idegenforgalmi piac lehetőségeinek elszalasztása mind a legkülső régiók, mind pedig a Cariforum-államok számára káros lenne.

3.4.6 Az EGSZB úgy véli, hogy hasznos lenne a szolgáltatások jobb megszervezésével kialakítani egy karibi idegenforgalmi övezetet.

3.5 Szolgáltatások

3.5.1 A szolgáltatások piaca folyamatosan bővül. Az ágazat valódi sikernek örvend, vagyis a legkülső régiók számára ez offenzív ágazat. Bár a karibi térség gazdaságában az árucikkek exportjának részaránya csökkent, a szolgáltatások exportjái nőtt, nagyrészt az idegenforgalomnak köszönhetően. A térség nagyon is tudatában van annak, milyen lehetőségeket hordoz a szolgáltatások kereskedelme. Az idegenforgalom, a biztosítás, az építkezés, a környezetvédelmi szolgáltatások, a megújuló energiák, a minőségi és marketing-tanácsadás, a szakképzett karbantartás, a kommunikáció és a közlekedés mind olyan ágazat, amely kedvez a térség kereskedelmének és gazdasági növekedésének.

3.5.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a legkülső régiók fontos szerepet játszanak a szolgáltatások exportja terén a karibi övezetben, mivel az olyan országok, mint Haiti vagy a Dominikai Köztársaság, amelyek együttesen közel 20 millió lakost számlálnak, örömmel fogadnák, ha náluk is működhetnének olyan egészségügyi, illetve vállalati szolgáltatások, mint a legkülső régiókban. Ezenkívül számos mobiltelefon-szolgáltató van már jelen bizonyos karibi országokban (például a Dominikai Köztársaságban), ám még jelentősebb pozíciót tölthetnének be és szeretnének is betölteni.

⁽¹⁴⁾ Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz: az Európai Bizottság az ágazati felszerelések szabályszerűvé tételét és korszerűsítését szolgáló támogatási eszköze.

⁽¹⁵⁾ A karibi térségbe tartoznak az Antillák (a Nagy- és a Kis-Antillák szigetei), a Yucatán-félsziget, Közép-Amerika karibi partvidéke, valamint Kolumbia és Venezuela parti sikságai és a Guyanai-fennsík.

3.5.3 A gazdasági partnerségi megállapodás 75. és azt követő cikkei ellenére – amelyek csak a Cariforum-államok és a kontinentális EU közötti kereskedelemre térnek ki – a szolgáltatások egyre gyorsuló liberalizációja a karibi térségben (például a Dominikai Köztársaságban) – ideértve a legkülső régiókat is – lehetővé teszi a megállapodásban részt vevő felek számára, hogy bizonyos lehetőségeket megragadva mindannyian jól járjanak.

3.6 A KKV-K

3.6.1 A kkv-knak stabil környezetre van szükségük átlátható szabályokkal és a lehető legfejlettebb eljárásokhoz való hozzáféréssel. 2000 óta a legkülső régiók gazdasági szövetségét alkotó vállalkozások háromnegyede kisméretű, és alkalmazottat nem foglalkoztat (INSEE ⁽¹⁶⁾). 2007-ben a vállalkozások létrehozása nem elhanyagolható lendületet kapott. Az ipar (18 %), a kis- és nagykereskedelem (12,8 %), de főként a szolgáltatások (némileg több, mint az újonnan létrehozott vállalkozások fele) terén jelentős ugrás mutatkozott.

3.6.2 A tengerentúli tartományok kkv-i elkerülhetetlenül a szomszédos országokénál nagyobb költségeket és árakat jelentenek, viszont az uniós normáknak megfelelő minőség garanciáját

is jelentik. Ezeket a legkülső régióktól megkövetelt garanciákat – amelyeket a Cariforum-államok nem vesznek figyelembe – kell ellátni „RUP” megjelöléssel (lásd még a 3.1.4.3. pontot).

3.6.3 Globális szemszögből nézve az EGSZB úgy véli, hogy a karibi piac jó működésének biztosítása végett mindenképpen érdemes lenne javítani az effajta struktúrákhoz való hozzáférést. Ezért az Európai Bizottság ⁽¹⁷⁾ és az EGSZB ⁽¹⁸⁾ által az EU-n belül végzett közös munka alapján helyénvaló lenne konkrét megoldásokat javasolni a kis- és közepes méretű termelési egységek létrehozása érdekében. Ezáltal a fizetési határidők rendszerének bevezetése, a bürokratikus terhek csökkentése, a hálózatépítés, a befektetések, illetve a kis- és középvállalkozásokban az egész életen át tartó tanulás mind-mind olyan eszközök lennének, amelyek segítségével a karibi térség tartósan biztosíthatná versenyképességét.

3.6.4 Ésszerű lenne tehát a regionális fejlesztési programnak, illetve az EFA következő programjának a keretei között egy olyan ambiciózus politikát kialakítani, amelynek célja, hogy kialakítsa a kkv-knak a karibi térség teljes egészén átívelő hálózatát.

Kelt Brüsszelben, 2010. február 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

⁽¹⁷⁾ COM (2007) 724 végleges és COM (2008) 394 végleges.

⁽¹⁸⁾ Vélemény a következő tárgyban: Különböző politikai intézkedések, amelyek a megfelelő finanszírozáson túl hozzájárulhatnak a kkv-k növekedéséhez és fejlődéséhez – HL C 27., 2009.2.3., 7. o.; vélemény a Nemzetközi közbeszerzési szerződések tárgyában – HL C 224., 2008.8.30., 32. o.; vélemény a következő tárgyban: A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Gondolkozz előbb kicsiben! – Európai kisvállalkozói intézkedéscsomag: Small Business Act – HL C 182., 2009.8.4., 30. o.

⁽¹⁶⁾ Franciaországi Statisztikai és Gazdaságtudományi Intézet.